

Jó reggelt, Nap!

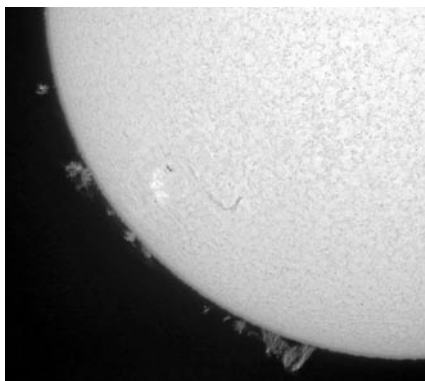
Az elmúlt három hónapban 314 megfigyelés érkezett rovatunkhoz. Nemcsak az időjárás kedvezett a megfigyelőknek, hanem a Nap aktivitása is. Öröndetes, hogy egyre többen végeznek megfigyeléseket a Ha tartományban, és észleléseiket el is juttatják rovatunkhoz. Az augusztus-októberi időszakban Napunk aktivitása lényegesen megnőtt, sok folt és aktív terület volt megfigyelhető a felszínen. Érdekes, hogy ebben a három hónapban főleg olyan csoportok voltak megfigyelhetőek a Nap felszínén, amelyek egy jelentős vezérfolttal rendelkeztek, és néhány esetben megjelentek az aprócska kísérőfoltok, valamint sok kitérés esetében sarki fény megjelenését jósolták. Ez is mutatja, hogy a 24. ciklus már elkezdődött, annak ellenére, hogy volt néhány foltmentes napunk is.

Július 27-én fordult be a Nap peremén, igen közel az egyenlítőhöz az 1092-es számú napfoltcsoport. Egy jelentős méretű vezető folt tartotta magát napokig, és augusztus 9-ig ebben az állapotában volt megfigyelhető a Nap felszínén.

Augusztus 4-én jelentek meg a következő csoport csirái, és augusztus 5-én feltűntek az új foltcsoportok kezdetei, amelyek augusztus 6-án egészen jelentős foltcsoportokként voltak megfigyelhetőek a Nap felszínén. A csoportok a 1092, 1093, 1094 és a 1095 sorszámot kapták. A 1094-es csoport csupán négy napig volt látható, majd augusztus 8-án fordult be a napperemen. A 1092-es és 1093-as foltcsoportokat egy-egy nagy vezérfolt jellemezte szépen kivehető umbrával és penumbrával. A 1093-as csoport vezetőfoltjában a penumbra kettévált augusztus 11-én, a következő napokban pedig már a folt kettéválását lehetett megfigyelni. Miután kettéváltak a foltok folyamatosan kisebbedtek, visszafejlődtek. Augusztus 16-án fordult be a csoport a Nap peremén.

Augusztus 10-én újabb napfolt pórusai fordultak be a Nap peremén elég magasan az

Észlelő	Észlelések	Műszer
Bartha Lajos	69/69	5 L
Becz Miklós	5/1	7 L
Busa Sándor	13/13	sz
Hadházi Csaba	67/67	20 T
Jónás Károly	19/13	6 L
Keszthelyi Sándor	23/23	sz
Keszthelyiné S. Márta	13/13	sz
Kiss Barna	64/64	20 T
Kovács Károly	3/3	17 T
Megyes István	1/1	10 L
Molnár Péter	26/13	3 L
Ravasz Bálint	3/3	sz
SOLAR (SK)	8/4	8 L

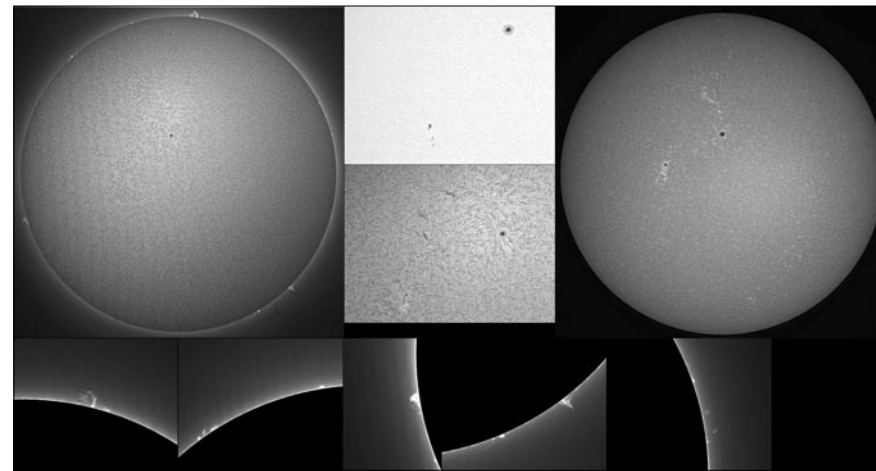

Jónás Károly felvétele Lunt LS 60T naptávcsóval 3,5x-ös Barlow-val és a Canon 1000-es vázzal készült Budapesten, 2010. szeptember 23-án

egyenlítőről, valamint a napkorong közepén megjelent a 1096 napfoltcsoport jelentéktelen, aprócska foltokkal. A következő napokban egy nagyobb foltocská is megjelent a csoportban, amely augusztus 13-án tűnt el a Nap peremén.

Az augusztus 11-i pórusokból a 1097-es csoport alakult ki, csupán két napig volt látható a felszínen, mivel már másnap, augusztus 12-én szétesett.

Augusztus 13-án elég magasan jelentek meg a 1098 csoport foltjai, de nem voltak hosszú életűek, és másnap már el is tűntek.

A Nap augusztus 29-én 16:00 UT-kor. Molnár Péter montázs. Műszerek: Ha: Lunt LS35THa 35/400, CaK: Coronado PST CaK, foltok: William Optics Megrez 72/432

Augusztus 15-én a 1099-es számú csoport jelent meg a nyugati peremen. A csoportban több kisebb foltocská volt jelen umbrával és penumbrával. A foltok növekedésnek indultak, de augusztus 17-én már eltűntek a napkorong peremén.

Augusztus 16-án két napfoltcsoport csirái jelentek meg, amelyek a 1098-as és 1100-as sorszámot kapták. Mindkét foltcsoportot aktív terület jellemezte, de úgy, hogy egyszerre jelentek meg, és egyszerre is tűntek el augusztus 19-én. Viszont az 1100-as foltcsoport aktív területe augusztus 26-án ismét megjelent a nyugati peremen, miután áthaladt a centrálmeridiánon.

Augusztus 20. és 23. között nem voltak foltok a Nap felszínén.

Augusztus 24-én a keleti peremen megjelenő aktív területben másnapra egy nagyobb folt jelent meg és, ez a terület már az 1101-es sorszámot kapta. A vezető folt feltűnően szimmetrikus formát mutatott. A csoport körül aktív terület kialakulását is figyelemmel kísérhettük.

Augusztus 29-én megjelent egy újabb aktív terület a Nap északi féltekéjén, miután megjelentek a foltok is, a csoport 1102-es számot kapta. A foltok apró, szétszórt umbrák voltak és, csupán az egyiket vette körül penumbra.

Az umbrák fokozatosan szétesetek, és aktív területté alakultak. Szeptember 4-én fordult be a Nap peremén.

Szeptember 2-án a peremnél tartózkodó 1103-as napfoltcsoport körül CME kitéréseket észleltek. Ez a csoport négy napon keresztül volt látható.

A szeptember 3-án megjelenő csoporttal együtt egyszerre hármat láthattunk a korongon – az 1101-es és 1103-as csoportokkal – az 1105-ös számot kapta. Az 1105-ös napfoltcsoportban apró foltok jelentek meg umbrával és penumbrával, dinamikusan növekedtek a foltok, amelyek fejlődésük közben mintha szeplőkre emlékeztettek volna. Szeptember 6-án C1-es kitérést észleltek. Szeptember 7-én már a Nap nyugati pereménél található csoport körül B és C típusú kitéréseket észleltek annak ellenére, hogy a foltok egyre kisebbedtek. A foltcsoport szeptember 8-án fordult át a nyugati peremen, a beforduló csoport körül C3 kitéréseket észleltek, amelyek CME-vé alakultak át.

Szeptember 9-én a keleti napperemen beforduló aktív területből nem alakult ki semmi, ezután egy foltmentes nap következett.

Szeptember 11-én a délkeleti peremen ismét befordult az 1100-as foltcsoport két héttel azután jelent meg, majd a centrálmeridiánon

áthaladva az 1106-os sorszámot kapta. A napfoltcsoport körül C típusú kitöréseket és egy vezető foltot lehetett észlelni. Egy vezető folt volt mutatkozott umbrával és penumbrával, ami körül több umbrát lehetett észlelni penubra nélkül. A vezető folt nem nagyon változott, viszont a penumbra folyamatos alakulását kísérhettük figyelemmel. A csoport folyamatosan esett szét, és csak az aktív terület maradt meg a nyugati peremen. Szeptember 22-én fordult be a peremen.

Az 1107-es foltcsoport szeptember 13-án tűnt fel, míg az 1108-as számú aktív terület szeptember 16-án jelent meg a keleti peremen. A csoportban egy vezető foltot és több B és C típusú kitörést lehetett észlelni. A vezető folt két penumbrát tartalmazott, és nagyobb méretű volt, mint az eddigi foltok. Nem messze tőle egy kisebb folt mutatkozott umbrával és két kisebb penumbrával. A nagyobb foltban a két penumbra összeolvadt, majd pedig az elkövetkező napokban a két jelentős folt is összeolvadt, de a két penumbra megmaradt az umbrán belül.

Eltűnt az aktív terület a folt körül, és egy nyugodt, szép folttá alakult át. Ez a folt fokozatosan szétesett, és mint aktív terület fordult át a Nap másik oldalára szeptember 28-án.

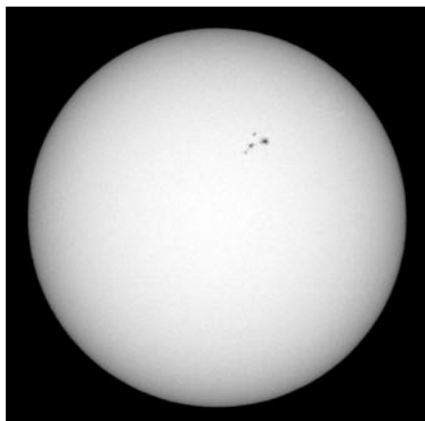
Szeptember 19-én az északi féltekén több mágneses kitörést lehetett észlelni, ami a sarki fényekkel kecsgetett.

Szeptember 21-én a keleti peremen megjelent aktív terület nagyobb kitörésekkel jelezte megérkezését. Ez a terület a 1105-ös foltcsoport visszatérése volt. Miután áthaladt a centrálmeridiánon, a 1109-es számot kapta. A peremen az aktív területen kívül megjelentek a foltok is. A vezérfoltot szintén két penumbra jellemezte egy umbrába „csomagolva”. A napfoltot szépen lehetett látni napkelténél is. A többi folt füzér formában helyezkedett el az északi féltekén – elől a nagy, vezető folt, utána pedig az apró foltok. A nyugodt foltcsoport pár nappal később felébredt – elkezdett növekedni, és már C típusú kitörést produkált, amelyből sarki fényeket vártak a megfigyelők. A csoport kísérőfoltjai szétestek, de a vezető folt szim-

metrikus folttá alakult át. A csoport október 4-én fordult be a Nap nyugati peremén.

Szeptember 27-én a napkorong közepén az 1110-as foltcsoport bukkant fel több aprócska folt alakjában. A csoportban kb. 10 darab folt volt észlelhető, majd miután a foltok szétestek, mint aktív terület fordult be a Nap nyugati peremén október 2-án.

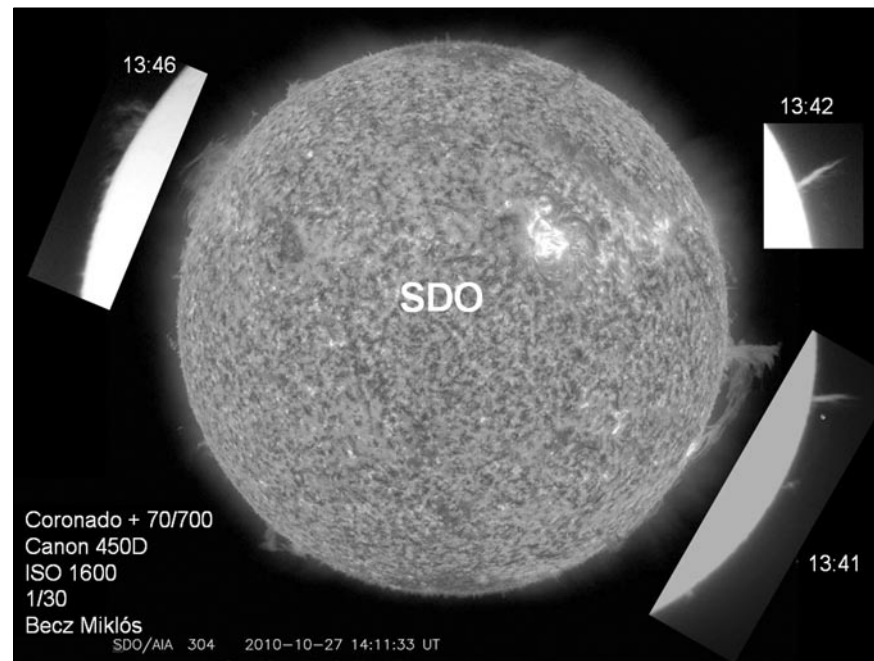
Szeptember 29-én a keleti peremen egy újabb aktív terület jelent meg 1111-es számmal. Ugyanekkor a napkorong északkeleti részén C típusú kitöréseket észleltek. Ezt a csoportot is csak mini foltok jellemezték, még távcsőben is nehéz volt megfigyelni őket. A csoport hét napon keresztül volt észlelhető a Nap felszínén.

Megyes István október 27-i képén a 1117-es csoport látható. 100/900 APO, Canon EOS 350D

Ezután négy napon keresztül csak a foltmentes napkorong látványa várta az észlelőket. Ezt a foltmentes rövidke időszakot az október 10-én megjelenő 1112-es számú aktív terület szakította meg. Eleinte a területet a A típusú kitörések jellemezték, és egy nagyobb foltot lehetett észlelni, melynek umbrája és penumbrája is volt. Jelentéktelen foltok is előfordultak a csoportban, mely fokozatosan szétesett, és október 20-án a maradványok átfordultak a napperemén.

Október 14-én B típusú kitörések kíséretében érkezett meg a 1113-as foltcsoport a keleti peremen. Az elkövetkező napon már

Becz Miklós számos Ha-felvételt készített Varga Róbert átalakított PST naptávcsővel. Ez a montázs a hét csillagászati képe is volt. 2010. október 27-én készült, 70/700-as refraktórral és PST-vel. A kis naptávcsővel készült részletfelvételeket az SDO keringő napobszervatórium által készített professzionális képpel hasonlíthatjuk össze

a vezető folt is befordult a látható perem felszínére, majd pedig átvonult az egész korongon a nyugati perem felé. Miután a csoport szétesett október 25-én, befordult az északnyugati peremen.

Október 15-én a 1114-es foltcsoport jelent meg közel a nyugati peremhez aktív terület formájában, bár a foltcsoport még aktív területnek is nagyon gyenge volt. Ezt az is igazolta, hogy másnap már el is tűnt a felszínről.

Október 16-án a keleti peremen megjelent a 1115-ös számú foltcsoport rögtön vezető folttal jelentkezett. A napfoltok körül M és C típusú kitöréseket mértek, tehát sarki fények megjelenését is várni lehetett. A folt nagyon szép, szimmetrikus volt umbrával és penumbrával. Október 27-én fordult be a délnyugati féltekén.

Az 1116-os számú foltcsoport csírái október 18-án jelentek meg, de csak egy napig voltak a felszínen.

Október 19-én aktív terület fordult be az északkeleti peremen, ahol másnapra a terület az 1117-es és 1118-as számú csoportokká nőtte ki magát. Az 1118-as csoport csak egy napon keresztül volt észlelhető. Az 1117-es csoportban egy szimmetrikus napfolt alakult ki. Pár nappal később több kísérő folt jelent meg a vezérfolt körül. Ez a foltcsoport nagyon látványos és szép csoporttá fejlődött. Három szép, szimmetrikus folt mutatkozott benne szinte egymás mellett, apró foltok kíséretében. Ez a foltcsoport nagyon szépen átvonult a Nap felszínén, látványosan fejlődött, majd október 31-én fordult be a nyugati peremen.

Az 1119-es számú foltcsoport csupán egy napra jelent meg október 25-én az északi féltekén.

Balogh Klára